

Vidak VUJNOVIĆ »TAKTIKA VATRE ZEMALJSKE
ARTILJERIJE«

Izdanje Viza, 1975. godine

Delo artiljerijskog pukovnika u penziji Vidaka Vujnovića, koje je izašlo u izdanju Vojnoizdavačkog zavoda, originalno je i po tematici, kompleksnosti i po načinu obrade, pa zato predstavlja krupan doprinos u sagledavanju mesta, značaja, uloge i upotrebe vatre zemaljske artiljerije u oružanoj borbi. Svestrano je obrađena vrlo značajna građa iz rada i dejstva artiljerije.

Autor je kroz obradu materije težište dao ulozi vatre u uslovima našeg ratovanja, odnosno opštenarodnog odbrambenog rata. Slikovito je prikazao ulogu i značaj vatre klasičnim vatrenim sredstvima u uslovima vođenja oružane borbe sa nadmoćnijim protivnikom i u uslovima prisutne opasnosti od nuklearnog oružja.

Radi sagledavanja uloge i značaja vatre zemaljske artiljerije u savremenim uslovima ratovanja autor se služi uporednom istorijskom analizom doktrinarnih shvatanja pojedinih zemalja i njihove ratne prakse, iz čega je izvukao vrlo poučne zaključke. Osnova tih zaključaka su efekti dejstva artiljerijske vatre izraženim kroz gubitke. Pored niza drugih navode se i podaci da je od svih gubitaka artiljerijom naneto u rusko-turskom ratu 1877-78. 2,5%, u I svetskom 50%, a u II svetskom ti se gubici penju na oko 61%. Posebno se ističe veliki značaj artiljerijske vatre i posle pojave nuklearnog oružja. U posleratnom periodu sve armije, pa i one koje poseduju nuklearno oružje, pridaju veliki značaj artiljerijskoj vatri; vatrenu moć jedinice one povećavaju i većim brojem artiljerijskih oruđa.

Autor ističe da je uloga vatre zemaljske artiljerije velika, posebno u tehnički nedovoljno opremljenim armijama, koje nemaju nuklearno oružje. Vatra zemaljske artiljerije je osnovno sredstvo za uništenje protivnika u savremenom združenom boju. S pravom se

ističe da je osavremenjena artiljerija zadržala tradicionalnu name-
nu — bliska i daljna podrška jedinica. KoV, zato njena vatra u bu-
dućem ratu treba da zauzme najvažnije mesto u sistemu sveukupne
vatrene podrške KoV. U svim posleratnim oružanim sukobima takav
značaj vatre artiljerije je i dokazan, što je autor i istakao.

Od opštih činioca koji utiču na kvalitet artiljerijske vatre, a
time i na kvalitet podrške združenih jedinica, autor ističe i anali-
tički obrađuje najbitnije: grupisanje artiljerije, kvalitet i kvantitet
municije, efikasnost vatre, masovnost vatre, iznenađenje vatrom, ma-
nevar i vatra, vatrena moć, vatrene mogućnosti, tačnost vatre, mere
koje treba preduzeti za povećanje brzine rada i dejstva artiljerije,
komandovanje i vatra, sadejstvo i vatra, odnos komandovanja i sa-
dejstva, međusobna saradnja artiljerijskih jedinica i ojačanje vat-
rom, upotreba vatre, upravljanje vatrom, organi za upravljanje i ru-
kovanje vatrom, vatreni sistem, signali za vatru, artiljerijska vatra
i moral jedinica, upotreba vatre u odbrani i u napadu. Pri obradi
svakog navedenog dela imalo se u vidu potreba savremenog rata i
naše mogućnosti.

Vidljivo je da je artiljerijska vatra rezultat mnoštva uporednih
i međusobno zavisnih postupaka artiljerijskih jedinica i službi, njenih
starešina i štabova, te se njena maksimalna efikasnost postiže orga-
nizovanim povezivanjem svih tih postupaka u celinu koja najbolje
odgovara datim uslovima borbe.

U odnosu na teoriju i praksu II svetskog rata i na naša do-
sadašnja saznanja, delo nam dokumentovano prezentira nekoliko tak-
tičkih novina koje obezbeđuju bolju i bržu upotrebu artiljerije od-
nosno njene vatre, što mu daje delimično i naučno obeležje.

Pre svega ,opravdano je istaknuto da se u savremenim borbe-
nim dejstvima pred komandovanje artiljerijom postavljaju dva za-
hteve: *prvi*, veća fleksibilnost kako bi se mogla obezbediti centrali-
zovana upotreba vatre i pri decentralizovanom rasporedu oruđa i
drugi, takvo sadejstvo koje će obezbediti trajniju taktičku vezu i od-
nos sa više združenih i teritorijalnih jedinica. Za ostvarenje tih zah-
teva preporučuje se: veća i čvršća međuzavisnost komandovanja sa-
dejstva, povećan broj organa sadejstva i dopuna uloge organa za
vatru. Analiza artiljerijskih ciljeva ukazuje koja će vatra biti naje-
fikasnija za njihovo uništenje; detaljnijom obradom upravljanja i
rukovanja vatrom, ojačanja vatrom, vatrenog sistema, dejstva na
sposojima, proboja iz okruženja, protivdesantne odbrane, upotreba
i dejstvo artiljerije teritorijalnih jedinica, odnos sadejstva artilje-

rije i nuklearnih udara u artpripremi i dr., u čemu je autor dao veliki svoj doprinos u daljem usaglašavanju rada i dejstva artiljerije, u uslovima savremenog rata.

Autor ukazuje na značaj vremena kao mere dejstva artiljerije, kao komponente komandovanja artiljerijom, upravljanja i rukovanja njenom vatrom, ističući da je u savremenim borbenim dejstvima vreme znatno kraće nego u minulim ratovima. S obzirom na pokretljivost ciljeva nužno je da se na cilj od momenta otkrivanja do početka dejstva za što kraće vreme otvori vatra, te su u tome presudne sekunde i minute. Autor s pravom ističe da se moraju brže prikupljati i obrađivati podaci o ciljevima, skratiti proces donošenja odluke, ubrzati rad jedinica, kako bi se za što kraće vreme postigao željeni rezultat.

Organizovanom i planskom upotrebom artiljerije i njene vatre, najbolje se, ističe autor, iskorišćavaju njene vatrene mogućnosti, postiže najbolji efekat dejstva i najpotpunije se prilagođava uslovima borbe i vatre oružja ostalih vidova i rodova.

Vatrom artiljerije je protivničkoj živoj sili, borbenoj tehnici i postrojenjima protivniku se nanose veliki gubici i utiče na njegov moral, čime se postiže i višestruka operativno-taktička korist, koju autor vidi u sledećem:

- artiljerijskom vatrom umanjuje se borbena sposobnost agresora i poboljšava odnos snaga u svoju korist, čime se olakšava jedinicama da brže i uspešnije izvršavaju dobijene zadatke,

- vatrom se štedi i čuva sopstveni ljudski potencijal, jer se izbacivanjem iz borbe dela protivničkih snaga izvršava deo zadatka združene jedinice,

- artiljerijskom vatrom se može lako i brzo manevrisati po frontu i dubini te je ona najsigurnije sredstvo da se na željenom mestu i u određeno vreme ostvari vatreno težište i postigne vatrena nadmoćnost.

Značaju vatre nuklearnog oružja kao kvalitetno novog vatreneog sredstva dato je dovoljno prostora. Pri tome je istaknut uticaj te vatre ne samo na taktiku opštevojnih jedinica nego, što je veoma važno i na vatru zemaljske artiljerije.

Tako je autor u svom delu svestrano obradio vrlo značajnu i korisnu građu što, u odnosu na dosadašnje saznanje, predstavlja viđan doprinos teoretskom sagledavanju uloge artiljerije i njenom praktičnom ostvarenju.

Delo bi bilo potpunije da je zasebno i detaljnije obrađeno dejstvo artiljerije u borbama na Bliskom istoku i drugim oslobodilač-

kim ratovima koji su vođeni posle II svetskog rata, da su izdiferencirane taktičke prednosti pojedinih vrsta upravljanja vatrom, da je obrađeno upravljanje vatrom artiljerijskih raketa i da su dati pregledi i grafikoni vatrenih mogućnosti pojedinih art. jedinica.

Pisana lakim stilom, na pristupačan i gotovo popularan način, ova knjiga treba da postane priručnik za svakog artiljerijskog starešinu za obogaćivanje svog stručnog znanja, a za starešine drugih rodova KoV, koji se bave upotrebom artiljerijske vatre, da postane priručno štivo za obogaćivanje znanja o upotrebi vatre artiljerije pri podršci združenih sastava.

Artiljerijski potpukovnik
Radisav PAJKOVIĆ